

SUPERLEGALIZATION PROCEDURE OF OFFICIAL DOCUMENTS

Associate Professor PhD Laura Magdalena TROCAN
“Constantin Brâncuși” University of Târgu-Jiu

ABSTRACT. OFFICIAL DOCUMENTS ARE RECOGNIZED BY THE AUTHORITIES OR COURTS OF ANOTHER COUNTRY ONLY WHEN THEIR AUTHENTICITY AND VALUE AS AN EVIDENTIAL DOCUMENT HAVE BEEN CERTIFIED BY A SPECIAL PROCEDURE CALLED SUPERLEGALIZATION. JUSTIFICATION OF SUPERLEGALIZATION PROCEDURE COMES FROM INABILITY OF FOREIGN AUTHORITIES TO VERIFY BY ITS OWN MEANS IF A DOCUMENT ORIGINATED FROM ANOTHER STATE WAS PREPARED BY A COMPETENT INSTITUTION AND IN COMPLIANCE WITH ALL REQUIREMENTS OF THE STATE LAW IN QUESTION. THIS ARTICLE AIMS IS TO MAKE A SHORT PRESENTATION OF OFFICIAL DOCUMENTS SUPERLEGALIZATION PROCEDURE AND OF ITS ROLE OF THE CERTIFICATION DOCUMENTS' VERACITY.

KEY WORDS: SUPERLEGALIZATION, OFFICIAL DOCUMENTS, NOTARIAL DOCUMENTS, VALIDITY OF OFFICIAL DOCUMENTS.

Generalități privind procedura supralegalizării. Actele oficiale sunt recunoscute de către autoritățile sau instanțele unui alt stat numai atunci când autenticitatea¹ și valoarea lor de act doveditor au fost atestate printr-o procedură specială² numită supralegalizare³. Justificarea procedurii de supralegalizare provine din imposibilitatea autorităților străine de a verifica, prin mijloace proprii, dacă un document provenit dintr-un alt stat a fost întocmit de către o instituție competentă și cu respectarea tuturor cerințelor prevăzute de legea statului în cauză⁴. Supralegalizarea e o procedură destul de complexă de autentificare a actului și a semnăturilor

¹Autenticitatea unui act semnifică că el este veritabil, că nu a fost alterat sau falsificat. (P. ZabludFanzcn, *Le fonctionnement de la ConventionApostille*, p. 6 -http://hcch.evision.nl/upload/wop/art_zablud12f.pdf).

²www.bukarest.diplo.de/Vertretung/bukarest/ro/04/Konsularischer_Service/ddatei__apostille.property=Daten.pdf

³Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române *a legaliza* semnifică a atesta autenticitatea, a da formă legală unui act, unui document, a da caracter legal unui fapt, unei situații, a face să fie recunoscut în mod oficial. A atesta de către notarul public autenticitatea semnăturii de pe un act sau a conformității unei copii, a unei traduceri cu originalul.

(*** Dicționarului Explicativ al Limbii Române, Editura Academiei Române, București, 1975, p. 493). Pornind de la această definiție rezultă că termenul „a supralegaliza” nu înseamnă altceva decât a legaliza în plus, a oferi o certificare suplimentară.

⁴<http://www.uniuneanotarilor.ro/?p=4.7.1>

aplicate pe acesta ce presupune parcurgerea unor etape prestabilite în legislația fiecărui stat, implicând, de la caz la caz, vize de la instituțiile emitente sau de la cele ierarhic superioare celor emitente și, în continuare, de la Ministerul de Justiție, Ministerul Afacerilor Externe, precum și vize de la ambasadele sau oficiile consulare ale statelor pe teritoriul cărora vor fi folosite acele acte. În dreptul internațional privat, există situații în care apare, spre beneficiul solicitantului, scutirea de supralegalizare. Ea își are izvorul fie într-un act normativ, fie într-o convenție sau multilaterală. Există și practica recentă conform căreia scutirea se poate acorda pe bază de reciprocitate⁵. Prin urmare, scutirea de supralegalizare poate fi legală, prin convenție internațională și pe bază de reciprocitate⁶.

Definiția supralegalizării. *Supralegalizarea este o legalizare în plus, o certificare suplimentară a faptului că un anumit document a fost întocmit, autentificat, legalizat, tradus în forma cerută de către o autoritate competentă să îndeplinească acel document, în țara de proveniență a documentului conform principiului de drept internațional privat *lexlocusregitactum*⁷.*

Procedura supralegalizării în România. În relațiile internaționale vechea regulă de drept „*acta probant sese ipsa*”⁸ nu are aceeași valoare ca, în interiorul unui stat, deoarece se considera că, o autoritate dintr-un stat, căreia îi este prezentat un document provenit dintr-un alt stat, ar fi pusă într-o situație extrem de dificilă în condițiile impunerii sarcinii de a aprecia, la prima vedere, autenticitatea unui document străin⁹. Aceste rațiuni au determinat instituirea și în România a unor formalități referitoare la prezentarea actelor oficiale în alte state, formalități ce și-au dovedit eficacitatea cu privire la atestarea veridicității documentelor în fața autorităților din alte state. Procedura supralegalizării se impune atât în ceea ce privește folosirea actelor oficiale române în străinătate, cât și în ceea ce privește folosirea actelor oficiale străine în România.

Temeiul legal al procedurii supralegalizării în România. În România, temeiul legal al procedurii supralegalizării este dat de:

- art. 1092 din Codul de Procedură Civilă;
- art. 138 din Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995, republicată;
- art. 279-288 din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995¹⁰, aprobat prin Ordinul Ministrului Justiției nr. 2.333/C/2013, publicat în M. Of. nr. 479 din 1 august 2013;
- Hotărârea Consiliului Uniunii Naționale a Notarilor Publici din Romania nr. 75/2013 pentru aprobarea Regulamentului privind metodologia de aplicare a

⁵I. Chelaru, Gh. Gheorghiu, *Drept internațional privat*, Editura C. H. Beck, București, 2007, p. 106.

⁶I. Filipescu, A. Filipescu, *Tratat de drept internațional privat*, Editura Universul Juridic, București, 2005, p. 448.

⁷Astfel, în România, potrivit art. 2639, alin. 2 din Codul Civil - actul juridic se consideră valabil din punct de vedere al formei, dacă îndeplinește condițiile prevăzute de una dintre legile următoarele: a) legea locului unde a fost întocmit; b) legea cetățeniei sau legea reședinței obișnuite a persoanei care l-a consimțit; c) legea aplicabilă potrivit dreptului internațional privat al autorității care examinează validitatea actului juridic.

⁸Actele publice au valoare juridică prin ele însele.

⁹[Explanatory Report on the Hague Convention of 5 October 1961 Abolishing the Requirement of Legalisation for Foreign Public Documents.](#)

(http://www.hcch.net/index_en.php?act=publications.details&pid=52&dtid=3).

¹⁰În continuare ne vom referi la Legea notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995 folosind sintagma Legea nr. 36/1995.

apostilei sau a supralegalizării de către Camerele Notarilor Publici pe actele notariale publicată în *M. Of. al României, Partea I, nr. 531 din 22 august 2013.*

Situațiile în care este necesară supralegalizarea actelor oficiale române. Actele oficiale, emise de autoritățile române, se supralegalizează numai în situația în care actul respectiv urmează a fi folosit într-un *statcare nu este parte¹¹ la Convenția cu privire la suprimarea cerinței supralegalizării actelor oficiale străine, adoptată la Haga la 5 octombrie 1961 și cu care România:*

- ✓ *nu a încheiat un tratat de asistență judiciară care să conțină dispoziții privind suprimarea cerinței legalizării și oricărei alte formalități echivalente (ex. Qatar, Sudan, Saudi Arabia, Vietnam etc);*
- ✓ *sau a încheiat un tratat de asistență judiciară care nu conțină dispoziții privind suprimarea cerinței legalizării și oricărei alte formalități echivalente (ex. Algeria, Egipt, Maroc, Siria, Tunisia)¹².*

Situațiile în care nu este necesară supralegalizarea actelor oficiale române. Potrivit art. 1092, alin. 3 din Codul de Procedură Civilă scutirea de supralegalizare este permisă în temeiul legii, al unui tratat internațional la care România este parte sau pe bază de reciprocitate. De asemenea, art. 280, alin. 1 din Regulamentul de aplicare a Legii notarilor publici și a activității notariale nr. 36/1995 arată că „fac excepție de la aplicarea ... supralegalizării actelor notariale care urmează să fie folosite în state cu care România are încheiate tratate care conțin dispoziții privind scutirea de legalizare sau de orice altă formalitate echivalentă pentru recunoașterea reciprocă a valabilității acestor acte. În situația în care, deși solicitantului actului i se aduce la cunoștință acest fapt, acesta stăruie să îi fie aplicată procedura solicitată, iar actele depuse îndeplinesc condițiile prevăzute de prezentul regulament, Camera *Notarilor Publici* (s.n.) va întocmi procedura solicitată pentru statul respectiv”.

Autoritățile române cu atribuții în materia supralegalizării. În ceea ce privește necesitatea folosirii în străinătate a actelor oficiale române, art. 1092, alin. 4 din Codul de Procedură Civilă arată că „*supralegalizarea actelor întocmite sau legalizate de instanțele române* se face, din partea autorităților române, de către *Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Externe*, în aceasta ordine”. Totodată, art. 138, alin. 1 din Legea nr. 36/1995, republicată, precizează că, în cazul în care, *pentru valabilitatea în străinătate a actului notarial*, este necesară *supralegalizarea semnăturii și a sigiliului notarului public*, această procedură se *îndeplinește de către Camera Notarilor Publici*, la sediul principal ori la sediile județene ale

¹¹Exemplificativ: Algeria, Arabia Saudită, Afganistan, Africa Centrală, Brazilia, Bolivia, Burkina Faso, Burundi, Bangladesh, Benin, Bolivia, Burkina Faso, Burundi, Butan, Chile, Canada, Republica Populară Chineză (Cu Excepția Regiunilor Administrative Hong Kong Și Macao), Costa Rica, Cambogia, Camerun, Ciad, Coasta De Fildeș, Comore, Congo, Djibouti, Emiratele Arabe Unite, Egipt, Eritreea, Etiopia, Filipine, Guatemala, Guineea, Gabon, Gambia, Ghana, Guineea Ecuatorială, Guineea Bissau, Guyana, Haiti, Indonezia, Iordania, Iran, Irak, Jamaica, Kuweit, Kenya, Kiribati, Liban, Laos, Libia, Malaezia, Maroc, Madagascar, Mauritania, Micronezia Myanmar, Nicaragua, Nigeria, Nauru, Nepal, Niger, Pakistan, Paraguay, Palau, Papua-Noua-Guinee, Paraguai, Qatar, Rwanda, Siria, Sri Lanka, Singapore, Senegal, Sierra Leone, Somalia, Sudan, Thailanda, Turkmenistan, Tadjikistan, Tanzania, Timor, Togo, Tuvalu, Uruguay, Uganda, Vietnam, Yemen, Zimbabwe, Zambia.

¹²Cu toate acestea facem precizarea că, în unele din statele care nu sunt parte la Convenția de la Haga din 1961 și cu care România a încheiat un tratat de asistență judiciară internațională care conțin dispoziții privind suprimarea cerinței legalizării și oricărei alte formalități echivalente, autoritățile străine au solicitat petenților ca unele acte care urmează a fi folosite în alte proceduri decât cele judiciare (care fac obiectul tratatelor bilaterale) să fie supralegalizate. Este cazul Cubei și R. P. Chineze.

acesteia, în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea notarul public care a instrumentat actul. Pentru finalizarea procedurii de supraregalizare, *actul notarial supraregalizat de către Cameră urmează să fie supraregalizat de către Ministerul Afacerilor Externe și misiunea diplomatică sau oficiul consular din România al statului în care actul urmează să fie folosit*¹³. De asemenea, în conformitate cu dispozițiile art. 279, alin. 1 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 “pentru valabilitatea în străinătate a actului notarial este necesară supraregalizarea semnăturii și a sigiliului... de către Camere, în condițiile legii, ale prezentului regulament și ale metodologiei aprobate de Consiliul Uniunii Notarilor Publici”.

Rolul supraregalizării. Art. 279, alin. 4 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 arată că „prin supraregalizare se atestă, pentru statele care nu sunt semnatare ale Convenției de la Haga sau cu care România nu a încheiat tratate care conțin dispoziții privind scutirea de legalizare sau de orice altă formalitate echivalentă pentru recunoașterea reciprocă a valabilității actelor, că, actul notarial supus acestei proceduri, este un act oficial, veracitatea semnăturii și calitatea în care a acționat autoritatea care a îndeplinit actul, precum și identitatea sigiliului sau a ștampilei de pe acest act”. Acest rol îl îndeplinește supraregalizarea și în ceea ce privește alte acte oficiale.

Procedura supraregalizării actelor notariale. Procedura de supraregalizare a actelor notariale, potrivit dispozițiilor art. 279, alin. 8 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995, se realizează în următoarele etape succesive:

a) atestarea efectuată de către Camera Notarilor Publici, la sediul principal ori la sediile județene ale acesteia, în a cărei circumscripție își desfășoară activitatea notarul public care a instrumentat actul;

b) atestarea efectuată de către Ministerul Afacerilor Externe;

c) atestarea efectuată de către misiunea diplomatică sau oficiul consular al statului în care actul urmează a fi folosit.

Potrivit art. 279, alin. 6 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 *supraregalizarea actelor notariale constă în aplicarea unei ștampile ce are diametrul de 35 mm și care cuprinde cel puțin denumirea Camerei Notarilor Publici și denumirea procedurii, „supraregalizare”*. Pentru ștampilele sediului principal al Camerei se va preciza denumirea localității în care funcționează sediul principal, iar pentru ștampilele sediilor secundare, denumirea județului în care funcționează acestea. Totodată, pe fiecare act pe care se aplică supraregalizarea se înscrie, sub încheierea care certifică aplicarea procedurii, următoarea mențiune, după caz: „Această supraregalizare certifică veracitatea semnăturii, calitatea în care a acționat autoritatea care a îndeplinit procedura sau, după caz, identitatea sigiliului ori a ștampilei de pe act. Această supraregalizare nu certifică conținutul documentului”¹⁴. Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 stipulează, în art. 281, că activitatea de aplicare a supraregalizării pe actele notariale se desfășoară de către Camerele Notarilor Publici, prin intermediul birourilor apostilă și supraregalizare, birouri care funcționează la sediul principal și la sediile secundare ale Camerei Notarilor Publici. În cadrul fiecăruia dintre aceste birouri va funcționa cel puțin o persoană cu studii superioare juridice, căreia îi revine în competență aplicarea supraregalizarea actelor notariale. Înainte de începerea activității, persoana respectivă va depune specimenul de semnătură la Uniunea Notarilor Publici, în Registrul unic de evidență a specimenelor de

¹³Potrivit dispozițiilor art. 138, alin. 1 din Legea nr. 36/1995 notarul public va pune în vedere părții obligația îndeplinirii acestei cerințe.

¹⁴Art. 279, alin. 7 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995.

semnătură ale persoanelor desemnate și a specimenelor sigiliilor pentru supralegalizare ale camerelor notarilor publici. Art. 282 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 arată că supralegalizarea actelor notariale poate fi solicitată de titularul actului sau de orice alt deținător al acestuia. *Supralegalizarea se aplică fie direct pe actul original sau pe copia legalizată a actului, fie pe o prelungire a acestora, care va face corp comun cu actul supralegalizat și care va fi broșată cu acesta. Între actul supralegalizat și prelungirea pe care se înscrie supralegalizarea se vor aplica cel puțin două ștampile de legătură ale biroului apostilă și supralegalizare, precum și semnătura persoanei desemnate, pe fiecare dintre ștampile*¹⁵. Art. 283 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 prevede că se pot supralegaliza și traduceri legalizate de către notarul public sau, după caz, traduceri efectuate de către interpretul și traducătorul autorizat, dacă semnătura acestuia, aflată pe traducerea respectivă, a fost legalizată de către notarul public. Pentru a fi supralegalizate, la traduceri se anexează copii ale actelor care au fost traduse, acestea făcând corp comun cu actul apostilat sau supralegalizat. Cu toate acestea nu se pot supralegaliza traduceri ale unor înscrisuri sub semnătură privată, cu excepția celor care au fost supuse unei proceduri notariale cum sunt: dată certă, legalizare de semnătură, copie legalizată etc. În cazul în care se solicită supralegalizarea unor traduceri legalizate de către notarul public, această operațiune se poate realiza numai dacă actul tradus și legalizat este un act emis, certificat ori confirmat de autoritățile române sau de către o altă persoană autorizată de acestea, o copie a acestuia urmând a fi atașată traducerii legalizate a cărei supralegalizare este solicitată¹⁶. În cazul în care se solicită supralegalizarea unei copii legalizate de către notarul public, această operațiune se poate realiza numai dacă actul de pe care a fost făcută copia legalizată este un act oficial emis, certificat ori confirmat de autoritățile române sau de către o altă persoană autorizată de acestea¹⁷. Aplicarea supralegalizării poate fi refuzată dacă:

a) actul a cărui supralegalizare se solicită este destinat folosirii pe teritoriul unui stat parte la Convenția de la Haga;

b) textul actului nu este lizibil din cauza deteriorării;

c) actul este completat sau semnat cu creion;

d) actul conține adăugiri sau corecturi neconfirmate oficial;

e) actul nu e susceptibil a fi supralegalizat;

f) Camera Notarilor Publici nu deține specimenele semnăturilor persoanelor semnatare ale actului supus procedurii supralegalizării;

g) actul nu a fost supus unei proceduri notariale¹⁸.

Titularii dreptului de a solicita supralegalizarea. În vederea îndeplinirii procedurilor specifice supralegalizării actele pot fi prezentate personal de către titularul actului sau prin mandatar legal împuternicit, cu excepția rudelor de gradul I (ascendenții și descendenții)/soților, cu dovedirea acestei calități. În cazul persoanelor juridice, cererea se depune personal de reprezentantul legal sau prin mandatar legal împuternicit de către reprezentantul legal

¹⁵Art. 282, alin. 2 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995.

¹⁶Art. 284, alin. 1 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995.

¹⁷Art. 284, alin. 2 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995.

¹⁸Art. 285 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995.

(administratorul) al persoanei juridice titulare a actului, la care trebuie anexată dovada calității de reprezentant legal¹⁹.

Procedura supralegalizării în cazul folosirii actelor oficiale străine în România. Art. 1092, alin. 1 din Codul român de Procedură Civilă arată că actele publice întocmite sau legalizate de către o autoritate străină sau de un agent public străin pot fi folosite în fațainstanțelor române numai dacă sunt supralegalizate, pe cale administrativă ierarhică în statul de origine și, în continuare, de misiunea diplomatică sau oficiul consular al României, pentru certificarea autenticității semnăturilor și sigiliului aplicate pe acestea. De asemenea, art. 279, alin. 9 din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 36/1995 arată că „dacă înscrisul emis de autoritățile străine a fost supralegalizat în statul de origine, documentul atestat de autoritățile statului emitent va fi atestat, în vederea folosirii în România, și de misiunea diplomatică sau consulară română aflată pe teritoriul statului unde a fost emis documentul sau, după caz, de Ministerul Afacerilor Externe al României”. Supralegalizarea pe cale administrativă este supusă procedurii stabilite de statul de origine al actului, urmată de supralegalizarea efectuată de misiunea diplomatică sau oficiul consular român din acest stat, fie de misiunea diplomatică sau oficiul consular al statului de origine în România, și în continuare, în ambele situații de către Ministerul Afacerilor Externe din România²⁰. De asemenea, art. 138, alin. 2 din Legea nr. 36/1995 stipulează că „Birourile notariale nu pot lua în considerare actele care emană de la autoritățile altui stat, decât dacă semnăturile și sigiliile acelor autorități sunt supralegalizate de către misiunea diplomatică sau oficiul consular al României din acest stat sau de către Ministerul Afacerilor Externe din România”.

Așadar, pentru documentele oficiale străine ce urmează a fi folosite în România trebuie parcurse trei etape succesive în cadrul procedurii de supralegalizare:

- certificarea veridicității documentului de către autoritățile statului în cauză în conformitate cu prevederile legislative ale fiecărui stat în parte;
- supralegalizarea efectuată de misiunea diplomatică sau oficiul consular român din statul de origine, fie de misiunea diplomatică sau oficiul consular al statului de origine în România;
- supralegalizarea finală a documentului de către Ministerul Afacerilor Externe din România²¹.

¹⁹În cazul în care există o succesiune de mandatar, se vor anexa, în copie legalizată sau certificată, și împuternicirile succesive ale mandatarilor substituenți, respectiv ale contractelor de mandat/prestări servicii/asistență etc., din care să rezulte calitatea de mandatar și mandant, succesivi, fiecare identificat cu un act de identitate/legitimatie etc. valabil (ă) din care să rezulte calitatea acestora.

(<http://www.just.ro/Sections/Informatiutile/Procedurasupralegaliz%C4%83riiacteloroficialerom%C3%A2ne/tabid/352/language/ro-RO/Default.aspx>)

²⁰Art. 1092, alin. 2 din Codul de Procedură Civilă.

²¹Ex. În unele state din SUA, un act emis de un notar public (care, în conformitate cu prevederile legislației americane, nu trebuie să aibă studii juridice, ci, doar să fie un cetățean exemplar, căruia i se încredințează un mandat de notar public pe o perioadă de timp determinată) trebuie legalizat succesiv de următoarele autorități ale SUA pentru a putea folosi într-un stat cu care SUA nu are o convenție de renunțare la supralegalizare: tribunalul districtual competent în acest sens; curtea de apel competentă în acest sens; Curtea Supremă de Justiție; Departamentul de Justiție (Ministerul de Justiție al SUA); Departamentul de Stat (Ministerul Afacerilor Externe al SUA). (Vezi în acest sens ****Dreptul Statelor Unite ale Americii*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 1999, p. 99-113).

După îndeplinirea procedurilor de supralegalizaremenționate, actul este valabil în România fără nicio altă formalitate. Cu toate acestea dacă actul a fost redactat într-o limbă străină, el va trebui tradus în limba română pentru a putea fi opozabil autorităților române²².

Supralegalizarea cărții de identitate și a pașaportului. Cu privire la (supra) legalizarea pașaportului și cărții de identitate emise de autoritățile române **singura modalitate prin care este posibilă redarea datelor cu caracter personal conținute de pașaport sau de cartea de identitate este procedura de certificare a unor fapte, menționată la art. 149 din Legea nr. 35/1996**²³. Conform acestei proceduri - notarul public certifică faptul că persoana din fotografia din CI/BI/pașaport, deținătorul actului de identitate, este aceeași cu persoana care cere certificarea. Cartea de identitate/pașaport poate fi anexată sau scanată. Ulterior, după aceste certificări se pot efectua traduceri legalizate în limba statului de destinație²⁴.

²²<http://www.mae.ro/index.php?unde=doc&id=5076&idlnk=4&cat=5>

²³Art. 149 din Legea nr. 35/1996 stipulează următoarele: „Notarul public poate certifica următoarele fapte pe care le constată personal: a) faptul că o persoană se află în viață; b) faptul că o persoană se află într-un anumit loc; c) faptul că persoana din fotografie este aceeași cu persoana care cere certificarea; d) faptul că o persoană, ca urmare a unei somații sau notificări, s-a prezentat sau nu într-o anumită zi și la o anumită oră la sediul biroului notarial și declarația acesteia. În încheiere se va menționași ora constatării, precum și fapta care se certifică”.

²⁴<http://www.just.ro/Sections/Informatiutile/Procedurasupralegaliz%C4%83riiacteloroficialerom%C3%A2ne/tabid/352/language/ro-RO/Default.aspx>